

همنشین خوب چه کسی است/ تأثیرات رسانه‌ها بیشتر از همنشین فیزیکی است

رئیس مؤسسه آموزش عالی اخلاق و تربیت در قم گفت: در یک جمله ویژگی همنشین خوب کسی است که انسان را در مسیر رسیدن به خدا کمک کند.

رئیس مؤسسه آموزش عالی اخلاق و تربیت در قم گفت: در یک جمله ویژگی همنشین خوب کسی است که انسان را در مسیر رسیدن به خدا کمک کند. حجت الاسلام دکتر محمد جواد زارعان در گفتگو با خبرنگار مهر در مورد اینکه در اسلام چه تأکیدی بر همنشین و هم صحبت شده است، گفت: یکی از نکاتی که در مباحث روانشناختی مورد توجه روانشناسان قرار گرفته عواملی هستند که در رشد انسان تأثیرگذار هستند. معمولا دودسته عوامل وراثتی و به تعبیری پایه های زیستی و عوامل محیطی بر انسان تأثیر می گذارند. عوامل وراثتی با تولد انسان با او هستند و در طول زمان تأثیراتش یکی پس از دیگری آشکار می شود و ویژگی های بدنی، اخلاقی و روحی و روانی افراد از این قبیل عوامل است. اینها مجموعه پایه های زیستی و عوامل وراثتی تأثیرگذار بر انسان هستند.

وی افزود: در کنار عوامل وراثتی عامل محیطی یعنی عواملی غیر از عوامل وراثتی چه در دوره رحم و چه بعد از تولد انسان تأثیر بر او دارند. عوامل محیطی اقسام و انواع زیادی دارند که هر کدام به طور طبیعی می تواند روی انسان تأثیر بگذارند. عوامل محیط جغرافیایی، طبیعت، آب و هوایی و امثال اینها است. یکی از عوامل محیطی تأثیر گذار عوامل محیط اجتماعی هستند. از جمله انسانهایی که در مجموعه این عوامل قرار دارند مسئله رفیق و دوست و همنشین و کسانی هستند که با انسان به نحوی ارتباط دارند. از جمله والدین، خویشاوندان، همکلاسی ها، همسالان، بنابراین کلیت بحث روانشناختی این است که ما چه خواهیم چه نخواهیم. به طور طبیعی عامل محیط اجتماعی بر ما تأثیر گذار است. البته این به معنای آن نیست که انسان اراده ندارد که این تأثیرات را کنترل کند، اما در دوره نوجوانی و جوانی که اراده انسان تقویت نشده و تأثیرات دوست و رفیق بر فرد بیشتر است نمی توانیم بگوییم انسان اراده دارد دیگر حساسیتی به همنشینان او نشان ندهیم.

عضو هیئت علمی جامعه المصطفی العالمیه تصریح کرد: در نگاه اسلامی هم همین مبانی و با توجه به همین نکات اساسی انسان به طور بسیار حساس و نافذی در مورد انتخاب دوست و همنشین و مسائل ناشی از همنشینی و هم صحبتی مورد تأیید قرار گرفته است.

عضو هیئت علمی جامعه المصطفی(ص) العالمیه در مورد ویژگی های همنشین و هم صحبت خوب از دیدگاه اسلام هم اظهار داشت: اگر کلیت تأثیر همنشینی را باور کردیم و به این نتیجه رسیدیم یکی از عواملی که بر انسان تأثیر می گذارد دوست و رفیق است. آنوقت باید برگردیم ببینیم ما با همراهی با این دوست و همنشین به کجا خواهیم رسید. یعنی فلسفه رشد، هدف تربیتی، مقصد و فلسفه تربیت انسان، ویژگی های همنشین برای انسان را تعریف می کند. اگر شما بنا است خودتان از مقصد الف به مقصد ب برسید برای این کار سوار ماشینی شوید که از مقصد الف به مقصد جیم حرکت می کند این یعنی مخالفت با فلسفه و مقصد مسافرت.

وی افزود: بنابراین تأثیر مقصد و هدف و فلسفه تربیتی ما به آن نقطه ای که می خواهیم برسیم می تواند به ما بگوید که ویژگی دوست و رفیق شما چگونه باید باشد. در اسلام همه فعالیت هایی که انجام می دهیم ذیل زندگی برای رسیدن به خداست. بتوانیم بفهمیم که ما انسانها بندگان خدا هستیم بندگی را درک کنیم به یاد خدا باشیم. خودمان را برای روز ماندگار و جاودان آماده کنیم. وقتی به این نکات توجه کنیم همین نکات ما را به سمت همنشین و هم صحبت ما سوق می دهد و راهنمایی می کند. برای مثال در روایات اسلامی داریم که رفیقی را انتخاب کنید که هر موقع او را می بینید به یاد خدا بیافزاید. این چیزی نیست که یک توصیه ساده باشد. این به دلیل این است اگر تأثیرگذاری از همنشین دارید و اگر بنا است با این همنشین به سمت خدا بروید باید همنشینی باشد که شما را به سمت خدا راهنمایی کند. حتی وقتی او را می بینید او شما را به یاد خدا بیاندازد.

عضو هیئت علمی جامعه المصطفی العالمیه عنوان کرد: به طور کلی ویژگی همنشین خوب از دیدگاه اسلام انسانی است که ما را در مسیر رسیدن به خدا کمک کند. وقتی از امیرالمؤمنین(ع) پرسیدند همسر شما چگونه همسری است گفت بهترین یاور من برای عبادت خدا است. یعنی رابطه همنشین من با او یک عنصر سومی دارد و آن هدف ما است که عبادت خدا و رسیدن به خداوند است. بنابراین در یک جمله ویژگی همنشین خوب کسی است که انسان را در مسیر رسیدن به خدا کمک کند.

رئیس مؤسسه آموزش عالی اخلاق و تربیت در قم یادآور شد: به اقتضای سن، شغل و ویژگی های شخصیتی انسان او می تواند برای دوست و رفیق خود ویژگی های ریز و زیر مجموعه هایی را هم بیفزاید. یعنی اگر که بدنبال همنشین خوب در دوره نوجوانی و جوانی خود هستیم و از آن طرف برنامه ریزی می کنیم که معصیت خدا را نکنیم و در راه خدمت به مردم قدم برداریم اینها می تواند برای ما رفیق خوب را تعریف کند. آن این است رفیق خوب کسی است که وقتی من با او هستم یا وقتی همدیگر را نمی بینیم او همیشه به

فکر این باشد که چگونه به من کمک کند که من در دو مسیر عبادت و عبودیت خدا و در مسیر خدمت به مردم و یاور مردم باشم. رفیق خوب کسی است که مرا دعوت به ارزشهای مطلوب می کند. یک تعبیری است که جوانان می گویند چون رفیقم بود نخواستم نامردی کنم. اما مردی آن است که انسان را به خیر و صلاح و نیکی دعوت کند و نامردی آن است که انسان را به زشتی و گناه و حق مردم را خوردن دعوت کند.

زارعان افزود: در روایات هم داریم بهترین دوست شما کسی است که عیوب شما را به شما اهدا کند. تعبیر اهدا دارد یعنی عیوب شما را به شما هدیه می کند. به معنای این است که دوست خوب یادش باشد که من دارم گناه می کنم توجه به من بدهد، کجا داری می روی، کار غیر اخلاقی و ضد خدایی داری می کنی. اینها می تواند یک لیستی دربیاید و مشخص کند بر اساس این معیار رفیق خوب چه ویژگی های دارد و رفیق بد چه ویژگی هایی دارد.

رئیس مؤسسه آموزش عالی اخلاق و تربیت در قم در مورد اینکه چه در مورد اینکه رسانه هایی چون تلویزیون و ماهواره چه تأثیری بر همنشینی و مصاحبت با افراد دارند هم عنوان کرد: شاید در فضای مجازی و الکترونیک و عصر ارتباطات و فضایی که الان قرار داریم خیلی از واژه هایی که ما با آن تعامل داریم فرق کرده است. یعنی ممکن است کسی به غیر از موبایل و تلویزیون و ماهواره و رادیو و کامپیوتر با چیز دیگری تعامل نداشته باشد و ساعاتی زیادی را با این وسایل بسر برد بجای اینکه با مردم سپری کند. آیا این فرد از تأثیر پذیری اجتماعی دور است یا ندارد. می گوییم در شرایط کنونی این وسایل جایگزین انسانهایی شده اند که می توانستند با انسان ارتباط برقرار کنند. وقتی یک رسانه ای یک فیلمی را پخش می کند تلویزیون، ماهواره اینها کسانی که در فیلم بازی کرده اند می توانند رفقای خوب یا بدی برای انسان باشند.

زارعان بیان داشت: همان مقدار و چه بسا کمتر و بیشتر تأثیرات یک انسان فیزیکی بیرونی را دارد. فرق نمی کند که مجازی باشد یا غیر مجازی. چه بسا تأثیرات این فیلمها از گفته های یک دوست یا خواندن یک کتاب هم بیشتر باشند. بنابراین رسانه ها نقش رفاقت و دوستی را برای انسان بازی می کنند. بنابراین تمام ویژگی هایی که منتقل کننده های فیزیکی بر انسان دارند رسانه ها هم که منتقل کننده پیام هستند ولو در فضای مجازی بر انسان دارند. رسانه ها می توانند برای انسان یک شخصیت سالم یا خدای ناکرده یک شخصیت نامطلوبی را به بار بیاورند. در رسانه ها و مخاطبین رسانه ها است که در یک تعامل مستمر و دائم متوجه باشند که با همدیگر دارند همنشینی می کنند. مخصوصاً برنامه های روزانه و هفتگی و ماهیانه دائمی رسانه ها که همنشین تماشای آن را انتخاب می کند. باید متوجه باشد که آیا این همنشین موجب خشنودی خدا یا نفس من که شیطان است می شود. فضای مجازی و رفیق فیزیکی و حقیقی هر دو تأثیرات خاص خودشان را دارند و چه بسا تأثیرات فضای مجازی بیشتر از همنشین فیزیکی هم است. یعنی تأثیرات ماندگارتر و نافذتری دارد.